

Huber Péter: Jézus családja

Lassan már unalmas lehet, de most is egy youtube videó indított arra, hogy jelen írásomba belekezdjek. [<https://www.youtube.com/watch?v=kufUOvA4OeU> / Jézus családja (Evlelkész Podcast #72)] Nem túl sok újat hozott számomra. Inkább csak olyan elhangzott tévedések, melyekkel már gyerek koromban is találkoztam tisztázása és annak a szándéknak szeretnék eleget tenni, hogy a lehető legalaposabban foglalkozzak e kérdéskörrel.

Tisztáznám, hogy jelen írásomnak nem lesz tárgya egy Magdalai Máriával való esetleges párkapcsolat, netán közös leszármazott.

Amikor tíz éve újra foglalkozni kezdtem a Biblia tanulmányával és a preniceai keresztény irományokkal találtam rá egy érdekes és máig élő angol nyelvű honlapra. [http://www.biblicalstudies.org.uk/article_relatives_bauckham.html]
Az ekkor írt „Az Újszövetség elemzése“ írásomba is felhasználom adatait és mert más vonatkozásban is sok ottan leírt gondolat beilleszthető jelen írásomba, többször fogok egy az egybe onnan átvenni részeket írásomba.

Mielőtt azonban részletesen belemennék a család ismertetésével még két fontos gondolatcsoporttal kell foglalkoznunk.

Az első a források áttekintése és azok hitelértékének meghatározása.

A legfontosabbak a kánoni iratok, kiemelten a szemtanúk tanúvallomása. A „Szeretett tanítvány“ Evangéliuma kihangsúlyozza a szemtanúságot. A Márk Evangéliuma tulajdonképpen Péter fiának Márknak az írása Péternek a tanúságai alapján. (Azt hogy Márk Péternek fia „Az Újszövetség elemzése“ írásomba részletezem.)

A másik két Evangélium nem szemtanúk műve, s kiemelten az egymásnak ellentmondó nemzetség táblázatok és a „gyermekségtörténetek“ valószínűleg utólagos betoldások. Erre legalábbis Lukácsnál nyelvi bizonyíték is van.

„Ezen a ponton [vagyis a harmadik résztől] görög stílusa is megváltozik. Lukács megmutatja, hogy jártas a klasszikus görög nyelvben (1,1-4) és míg a gyermekégtörténetekben a héber és a görög stílus keveredik addig az evangélium hátralevő részében a Septuaginta, vagyis az Ószövetség legkorábbi görög fordításának stílusában ír.” (Jerome Kodell, O.S.B.: Evangélium Szent Lukács szerint.)
[<http://pavogy.web.elte.hu/Vegyes/BibKomm/3lukacs.htm>]

150-ben viszont Szent Jusztinosz írásai alapján már részei ezen Evangéliumoknak s így a legrégebbi fennmaradt írásos emlékek a 3. századból is tartalmazzák azok részeit.

A „gyermekségtörténetek“ és a nemzetiségi táblákról írt kritikámra szintén a tíz évvel ezelőtti írásomra szeretnék hivatkozni, de ide nem fogom bemásolni.

Érdekes itt Pál véleménye:

„Se mesékkel és végehossza nélkül való nemzetségi táblázatokkal ne foglalkozzanak, a melyek inkább versengéseket támasztanak, mint Istenben való épülést a hit által.”
(1Tím.1:4)

A kánoni írásokból még az Apostolok cselekedetei, Pál, Jakab és Júdás levelei jöhetnek számításba.

Az apokrif irományból csak 4 preniceait veszek számításba:

A „Jakab protoevangéliuma“ 1552-től viseli ezt a címet. A 2. sz. közepére tehető és legrégebbi fennmaradt másolata a Bodmer 5 papirusz a 3. sz. végéről.

A „Tamás gyermekség evangéliuma“ a 2 sz. közepére tehető. Legrégebbi fennmaradt töredékei 4., 5. századiak teljes szövegét viszont a 11. századi Codex Sabaiticus tartalmazza.

A „Mária származása (Genna Marias)“ szintén a 2. századra tehető, de sajnos elveszett így csak Szalamiszi Epiphániosz (~315-403) említéséből ismert.

Fülöp evangéliuma (180~250).

A többi pl:

Pszeudo-Máté evangéliuma (Máté gyermekség evangéliuma) (7. sz.)

Szír gyermekség evangélium (5.-6. sz.)

Örmény gyermekség evangélium (~596)

József, az ács (4.-5. sz.)

Megváltó gyermekségének arab evangéliuma (6. sz.)

Mária születésének evangéliuma (6. sz.)

már túl későiek...

Az egyházatyák műveiből:

Hégészipposz (~110~180): Visszaemlékezések (Hüpomneumata) (~165~175) című munkáját használok fel mely sajnos elveszett de részei fennmaradtak Kaiszareiai Eusebiosz (~263~339) Egyháztörténet (Historia Ecclesiastica) (~324) művében.

Alexandriai Kelemen (~150~215) Vázlatok (Hypotypeses) című munkáját szintén elveszett de részei fennmaradtak Kaiszareiai Eusebiosz (~263~339) Egyháztörténet (Historia Ecclesiastica) (~324) művében.

Órigenész Adamantiosz (~184~254) Kelszós ellen (~248)

Szalamiszi Epiphániosz (~315-403) Panarion (374-377) című eretnekségek elleni írását felhasználok ugyan de mint túl késeket nem tartom hitelesnek.

Egyetlen nem keresztény forrásként Iosephus Flavius (~37~100) A zsidók története (~93~94) című művét tudtam felhasználni.

A Talmud (~188~217) elvileg hiteles adatokat is tartalmazhatna, de keresztény ellenessége torzításokat előfeltételez

A Koránt mint olyat mely nem lehet korábbi mint a 7. sz. hiteltelennek tekintem, de idézem.

A legkétesebb de mégis idézet forrás a 15. századi Petrus Dorlandus karthauzi szerzetes „Vita gloriosissime matris Anne” című műve.

Az második sajnos **theologiai** jellegű, melyet mindig is kerülni szeretnék de semmiben nem utasítom annyira el a katolikus (és a vele rokon ortodox) dogmákat mint Máriával kapcsolatban.

Az elsőt, vagyis azt, hogy Mária szüzen fogant a Szentlélek által, és hogy szűz maradt a szülésig magam is el tudom fogadni, bár kihangsúlyoznám, hogy ez nem 100%-ban bizonyított. Nem, mert csak a két evangélium utólag betoldott gyermekség története, valamint Jakab protoevangéliuma említi.

A továbbiak előtt viszont szeretnék behozni egy idézetet tíz évvel ezelőtti írásomból:

„Meggyőződése, hogy a Szentírás, egyszerű emberek által egyszerű embereknek írt alkotás, ahol a fehér az fehér, és a fekete az fekete. Minden hajától rángatott misztifikált bonyolult körmönfont beleolvasás, a realitástól való elszakadás. (...) Kétkedném, hogy Isten rébuszokban, szimbolikákban szólna hozzánk!”

Be kellett ezt itt másolnom, mert a katolikus tényhamisítás mesterműve lesz az a magyarázkodás mellyel következő dogmájukat szeretnék „bizonyítani“.

A wikipedia szerint:

649-ben fogalmazták meg a dogmát: „A mindenkor szeplőtelen Szűz Mária az ígét mint igaz Istent, férfi hozzájárása nélkül, a Szentlélektől méhébe fogadta, sértetlenül megszülte, és szülés után is épen megőrizte szüzességét.”

Erre tíz éve így reagáltam:

„a katolikus dogmatika, foggal s körömmel ragaszkodik Jézus anyja Mária örök szűz voltához azt állítva, hogy az a Jézus születése után sem élt házasság életet. Ennek bibliai alapja nagyon de nagyon vitatható.

Lukács első részében, mikor az angyal megjeleníti Máriának Jézus születését, az így válaszol:

„Monda pedig Mária az angyalnak: Míódon lesz ez, holott én férfit nem ismerek?” (Lk.1:34)

A bölcs magyarázók, erre építenek mindent, mondván mivel az angyal nem mondott időpontot ez a jövőre is kivetíthető. Na persze megjelenik nekem az angyal, s mondja gyereket fogok szülni, s én rögtön arra gondolok, hogy majd 50 év múlva. Ja és bár mint delphi szűz előre látom, hogy soha nem fogok nemi életet élni, ennek ellenére van morálisom magamat eljegyeztetni Józseffel!

Érdekes itt idézni e történet Koránban található változatát:

” „Uram!” - mondta (Mária) - „Honnan lesz nekem fiam, holott nem illett engem ember?” ”
[Szúra 3,47]

A fanatikuskoknak már Máté sem hoz feloldozást:

„És nem ismeré őt, míg meg nem szülé az ő elsőszülött fiát; és nevezé annak nevét Jézusnak.”
(Mt. 1:25)

Mint írtam számomra a fehér az fehér, és a fekete az fekete s ezáltal a „józan paraszt ésszel” Mária Jézus születése utáni megtartózkodástól mentesült. Szűz biológiai értelemben a szülés után nem maradhatott!

A fehér az fehér, és a fekete az fekete igaz akkor is, amikor a jelentős számú kánoni igeverset mely Jézus testvéreit említi én komolyan veszek és elfogadom, hogy Jézusnak igenis voltak vér szerinti földi testvérei.

Megint említett írásomat idézem:

„A kimagyarázkodásban nincs hiány. Az említettek biztos József első házasságából (melynek nincs semmi bibliai alapja) származnak. Az említettek csak unokatestvérei. Az arám nyelvben a testvér nem is testvért jelent. Stb. stb. stb.

Érdekes, hogy ezek a „nem gyermekei” Máriát, mint egy farka követik.

Azt sem veszik figyelembe, hogy ha Mária nem anya e gyerekeknek, akkor három evangélium szerint is Mária jelenléte a keresztre feszítésnél vagy a sírhoz menetelnél nem lenne igazolt!”

A kánoni írásokat elhagyva csak a Jakab protoevangéliuma veti fel a József első házasságából való származást.

A későbbiekben a katolikus egyház elhagyta az első házasság elméletet és az unokatestvér elmélettel szeretne tovább menni.

Van egy katolikus honlap, [<https://www.depositum.hu>] melyet tíz éve ismerek, s melyről sok fontos ötletet kaptam. De itt ebben a kérdésben nagyon csúsztat:

„Simeont, annak a Kleofásnak a fiát vélték az ottani egyház trónjára méltónak, akiről az evangélium is beszél (vö. Lk. 24:18; Jn. 19:25). Ő, mint mondják, az üdvözítő unokatestvére (anepsios) volt (Héggésziposz ugyanis azt mondja, hogy Kleofás József testvére volt).

Miután az igaz Jakab vértanúságot szenvedett, mint az Úr, ugyanazért a tanításért, nagybátyjának fiát, Simeont, Kleofás fiát tették meg püspökké, akit mindenki javasolt, mert az Úr második unokatestvére (anepsios) volt.”

[<https://www.depositum.hu/egyhazatyakhite.html#hegeszipposz>]

Na nézzük csak Simeon e pár sor alapján az üdvözítő unokatestvére (anepsios) volt s az Úr második unokatestvére (anepsios) volt. Vagyis kérdem én nem az Úr volt az üdvözítő? A „második unokatestvér” fogalom a Baán István-féle fordításban fordul elő. (EE 4.22.4) Az angol és német fordítások csak unokatestvérről beszélnek akárcsak az Egyháztörténet hasonló kijelentéseiben ahol már a magyar fordításban is így áll.

Értem én a csavart... Jakab csak unokatestvére Jézusnak, tehát a Jakab nagybátyának fia csak Jézus második unokatestvére lehet... vagyis a fehér nem fehér és a fekete nem fekete!

Nem tudom érdemes-e a harmadik dogmára időt pazarolnom, elvégre a szeplőtelen fogantatás elméletet IX. Piusz pápa is csak 1854. december 8-án emelte dogmává!

Egyes fanatikuskoknak nem elegendő a szűzen fogantatás, az örök szüzesség de még Mária szűzen fogantatását is el szeretné fogadtatni.

Mária anyáról a Jakab protoevangéliuma a leghitelesebb forrásunk, s szerinte Anna idős koráig gyermektelen, mert meddő volt. A puding próbája az evés, s az ókorba a meddőséget egy szűzre nem lehetett volna kimondani! Azt hogy férje negyven napos sivatagi tartózkodása alatt, tehát távollétében fogant nem szeretném kommentálni!

Ideje tehát, hogy Jézus rokonairól is beszéljünk.

Bár hitünk alapján **József** nem vér-szerinti apja, csak **nevelő apja Jézusnak** mégis vele s rokonaival kezdeném.

József származását két nemzetiségi tábla is igazolná (Mt. 1:1-17 és Lk. 3:23-38), de mert ezek teljesen ellentmondanak egymásnak oly annyira, hogy már József apjának nevében sem egyeznek én mindkettőt, mint utólagos betoldásokat elvetem.

[„**Jákób** nemzé Józsefet, férjét Máriának, a kitől született Jézus, a ki Krisztusnak neveztetik.” (Mt, 1:16)

„Maga Jézus pedig mintegy harmincz esztendő volt, mikor tanítani kezdett, ki, a mint állítják vala, a József fia vala, ez pedig a **Hélié**,” (Lk. 3:23)

Máté még figyelt rá hogy Józsefet, csak mint Mária férjét említse, de Lukács József fia vala kifejezést használ.

]

Mielőtt szemforgató kritikusaim azzal vádolnának, hogy csak tudatlanságom az oka annak, hogy miért „tűnnek“ ellentmondásosnak e táblázatok szeretném tudtukra adni, hogy az egyházatyáktól kezdve a mai ígehirdetőkhöz hajától fogva előrángatott sok száz eltérő magyarázatok jelentős részét ismerem, mi több míg magam is hittem a Biblia tévedhetetlenségében magam is kidolgoztam egy nagyon egyszerű, ezáltal elfogadható magyarázatot, de ma már lapoztam és a fehér az fehér alapon elvetem ezeket.

Meggyőződésem, hogy különböző emberek egymástól függetlenül biggyesztették a két evangélium elejére e táblázatok, s a gyermekségtörténeteket. A cél ezekkel Jézus Dávidi származásának és a Betlehemi születésnek igazolása, hogy ezáltal elfogadhatóvá tegyék Jézus Messiási voltát.

A gyermekségtörténetek (Mt. 1:18-2:23 és Lk. 1-2) szintén eltérőek, így Máté szerint József Betlehemben élt és a betlehemi gyermek mészárlás elől menekül Egyiptomba, majd Názáretben telepedik le. Lukács viszont egy Názáretben élő, de a népszámlálás végett szülőföldjére Betlehembe érkező, majd hazamenő Józsefet mutat be.

A gyermekségtörténetek és nemzetiség táblázatokon túl nagyon kevés említése van Józsefnek;

„És mindnyájan bizonyoságot tőnek felőle, és elálmélkodának kedves beszédein, a melyek szájából származtak, és mondának: Avagy nem a József fia-e ez? ” (Lk. 4:22)

„Találkozáék Filep Nátánaellel, és monda néki: A ki felől írt Mózes a törvényben, és a próféták, megtaláltuk a názáreti Jézust, Józsefnek fiát.” (Jn. 1:46)

„És mondának: Nem ez-e Jézus, a József fia, a kinek mi ismerjük atyját és anyját? mimódon mondja hát ez, hogy: A mennyből szállottam alá?” (Jn. 6:42)

Máté szerint József ácsmester.

„Nem ez-é amaz ácsmesternek fia? Nem az ő anyját hívják-é Máriának, és az ő testvéreit Jakabnak, Józsnak, Simonnak és Júdásnak?
És az ő nőtestvérei is nem mind minálunk vannak-é? Honnét vannak tehát ennél mindezek?”
(Mt. 13:55,56)

De mert a forrásként felhasznált Márk szerint:

„Avagy nem ez-é az az ácsmester, Máriának a fia, Jakabnak, Józsnak, Júdásnak és Simonnak pedig testvére? És nincsenek-é itt közöttünk az ő nőtestvérei is?” (Mk. 6:3)

szerintem Maté csúsztatva Jézus ácsmester voltát apjára szeretné ruházni. (Persze nem kizárt, hogy az is az volt.)

[Károli ácsmesternek fordítja a görög τέκτων szót, de tudnunk kell, hogy annak tágabb jelentése is van: mesterember, kézműves, ...]

Az ácsmasterséget „Tamás gyermekség evangéliuma“ megerősíti:

„Édesapja ács volt, és abban az időben ekéket meg jármokat készített.” (13.1)

Valamint Jakab protoevangéliuma is:

„József szintén félredobta az ácsfejszékét,” (9.1)

Mivel Jézus működése idején nem említik, arra kell következtetnünk, hogy még i.sz. 27 előtt elhunyt.

Már fentebb szóba jött, hogy **Kleofás** József testvére Hégészipoosz szerint.

„(Hégészipoosz ugyanis azt mondja, hogy **Kleofás József testvére** volt).” (EE 3.11)

A kánoni írások szűkszavúak;

„A Jézus keresztje alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére; **Mária, a Kleopás felesége**, és Mária Magdaléna.” (Jn, 19:25)

„Felelvén pedig az egyik, kinek neve Kleofás, monda néki: Csak te vagy-é jövevény Jeruzsálemben, és nem tudod minémű dolgok lettek abban e napokon?” (Lk. 24:18)

Ez utóbbi lehet csak névrokonság.

Az Egyháztörténet említi Kleofást a 3.32.1,3,6 és a 4.22.4-ben. 3.32.3 **Máriát** mint feleségét is megnevezi.

Fiuk **Simeon** a jeruzsálemi gyülekezet második püspöke volt Jakab Jézus testvérének mártírhalálától (62) (EE 3.11) saját 120-es korabeli mártírhaláláig (EE 3.32), mely Trajanus idején Atticus konzulsága alatt történt.

Mária Jézus szülőanyja s ezáltal vér szerinti rokona származásáról keveset tudunk, kánoni forrásokból gyakorlatilag semmit.

A forrásanyagnál utolsóként említett 15. századi írás az első mely szerint Jézus dédanya (és Anna anyja) neve **Emerencia** lenne. Mivel egyetlen korábbi írásban sem lelhető ez fel én nem vagyok hajlandó hitelesnek elfogadni. (Ez lett volna az írásom elején említett videó „nem sok úja“.)

A Jakab protoevangéliuma szerint Mária **Joachim** és **Anna** kései születésű lánya.

Azt hogy Mária templomi szűz lett volna mivel én legalábbis ilyen fogalommal a jeruzsálemi templommal kapcsolatban soha nem találkoztam és a Talmudban sem találtam erre való utalást, nem vagyok hajlandó elfogadni. Ahogyan azt, hogy József Júdeában élt volna, hogy nagyon idős lett volna s már lettek volna gyermekei sem. Az írás szerint Mária 16 évesen szülte Jézust. (12.3)

Már rég belekezdtem egy Máriáról szolló írásba, de mert soha nem fejeztem be úgy érzem az elkészült részt egy az egyben ide bemásolhatom:

[
"Ö, aki hercegektől és kormányzóktól származott, ácsok kurvája volt." (Sanhedrin 106a)

Ne akadjunk ki „a kiválasztott nép” ezen bájos szavain. Csak „szellemi fölényükből” adnak egy kis ízelítőt.

Sokkal fontosabb az, amit bevallanak: Mária előkelő származása.

Azt hihetnénk ennek nincs Bibliai alapja, pedig „Ha valakinek van füle a hallásra, hallja.”

Az Újtestamentumban csak két helyen szól Jézus anyához:

„Monda néki Jézus: Mi közöm nékem te hozzád, oh asszony? Nem jött még el az én óráim.” (Jn.2:4)

„Jézus azért, mikor látja vala, hogy ott áll az ő anyja és az a tanítvány, a kit szeret vala, monda az ő anyjának: Asszony, ímhol a te fiad!” (Jn.19:26)

Bevallom kissé meglepett Jézus „modortalansága”, hisz édesanyám s testvérei még magázták nagyszüleimet! De mikor utána néztem rádöbbenem, hogy tévedtem. Az itt használt görög szó: **γύνα** / **Γύνα** elég sokjelentésű: nő, nőtény, asszony, feleség, élettárs, de van egy tisztelet adó értelmezése is: hölgyem, asszonyom, úrnóm!

Jézus anyját egy hercegnőnek kijáró tisztelettel „asszonyom”, „úrnóm” értelemben használt szóval tisztel meg.

A Jeruzsálemi Talmud azt is tudni véli:

„Jézus a betlehemi királyi palotában született” (Ber. II 3)

De térjünk vissza a Kánai menyegzőre. (Jn. 2:1-10)

Figyelmesen olvasva rá kell döbbenünk, hogy a e menyegző csakis Máriának a házába történhetett. Vendégségben semmi köze nem lett volna Máriának az elfogyott borhoz s pláne nő léte nem parancsolgathatott volna a ház szolgálóinak.

Kiindulhatunk tehát abból, hogy kb. 28-29-ben Máriának háza és szolgálói voltak a galileai Kánában.

Nem ide tartozik, de megemlíteném az is kiderül, hogy Mária valamelyik fiának volt az esküvője. Bár a „Jézus is meghivaték” (Jn.2:2) értelmében Jézus nem jöhetne szóba, de nem tudom kizárni utólagos „kiigazítások” esetén.

]

A gyermekségtörténeteket mellőzve is aránylag sok kánoni említése van Máriának. Itt csak azokat idézem amelyek nem említik gyermekeit:

„Ott vala pedig Mária Magdaléna és a másik Mária, a kik a sír átellenében ülnek vala.” (Mt. 27:61)

„A szombat végén pedig, a hét első napjára virradólag, kiméne Mária Magdaléna és a másik Mária, hogy megnézzék a sírt.” (Mt. 28:1)

„Valának pedig Mária , és Johanna, és a Jakab anyja Mária, és egyéb asszonyok ő velök, a kik ezeket mondák az apostoloknak.” (Lk. 24:10)

„És harmadnapon menyegző lőn a galileai Kánában; és ott volt Jézus anyja;

És Jézus is meghivaték az ő tanítványaival együtt a menyegzőbe.

És elfogyván a bor, a Jézus anyja monda néki: Nincs boruk.

Monda néki Jézus: Mi közöm nékem te hozzád, oh asszony? Nem jött még el az én óráim.

Mond az ő anyja a szolgálóknak: Valamit mond néktek, megtegyétek.” (Jn. 2:1-5)

„És mondának: Nem ez-é Jézus, a József fia, a kinek mi ismerjük atyját és anyját? mimódon mondja hát ez, hogy: A mennyből szállottam alá?” (Jn. 6:42)

„A Jézus keresztje alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére; Mária, a Kleopás felesége, és Mária Magdaléna.

Jézus azért, mikor látja vala, hogy ott áll az ő anyja és az a tanítvány, a kit szeret vala, monda az ő anyjának: Asszony, ímhol a te fiad!

Azután monda a tanítványnak: Ímhol a te anyád! És ettől az órától magához fogadá azt az a tanítvány.” (Jn. 19:25-27)

A további és más kiegészítő idézetekkel immár **Jézus féltestvérei** bemutatásaként szeretnék foglalkozni, és kezdeném azokkal, ahol azokról általános a hivatkozás.

„És megérkezének az ő testvérei és az ő anyja, és kívül megállva, beküldének hozzá, hivatván őt. Körülötte pedig sokaság ül vala; és mondanak néki: Ímé a te anyád és a te testvéreid ott künn keresnek téged.

Ő pedig felele nékik, mondván: Ki az én anyám vagy kik az én testvéreim?

Azután elnézván körülötte ülőkön, monda: Ímé az én anyám és az én testvéreim. Mert a ki az Isten akaratát cselekszi, az az én fítestvérem és nőtestvérem és az én anyám.”

(Mk. 3:31-35)

„Avagy nem ez-é az az ácsmester, Máriának a fia, Jakabnak, Józsnak, Júdásnak és Simonnak pedig testvére? És nincsenek-é itt közöttünk az ő nőtestvérei is?” (Mk. 6:3)

„Valának pedig asszonyok is, a kik távolról nézik vala, a kik között vala Mária Magdaléna, és Mária, a kis Jakabnak és Józsnak anyja, és Salomé,” (Mk. 15:40)

„Mária Magdaléna pedig és Mária, a Józse anyja, nézik vala, hová helyezék.” (Mk. 15:47)

„Mikor pedig elmúlt a szombat, Mária Magdaléna, és Mária a Jakab anyja, és Salomé, drága keneteket vásárlának, hogy elmenvén, megkenjék őt.” (Mk. 16:1)

„Mikor pedig még szóla a sokaságnak, ímé az ő anyja és az ő testvérei állanak vala odakünn, akarván ővele szólni.

És monda néki valaki: Ímé a te anyád és testvéreid odakünn állanak, és szólni akarnak veled.

Ő pedig felelvén, monda a hozzá szólónak: Kicsoda az én anyám; és kik az én testvéreim?

És kinyujtván kezét az ő tanítványaira, monda: Ímé az én anyám és az én testvéreim!

Mert a ki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát, az nékem fítestvérem, nőtestvérem és anyám.”

(Mt. 12:46-50)

„Nem ez-é amaz ácsmesternek fia? Nem az ő anyját hívják-é Máriának, és az ő testvéreit Jakabnak, Józsnak, Simonnak és Júdásnak?

És az ő nőtestvérei is nem mind minálunk vannak-é? Honnét vannak tehát ennél mindezek?”

(Mt. 13:55-56)

„Sok asszony vala pedig ott, a kik távolról szemlélődnek vala, a kik Galileából követték Jézust, szolgálván néki; Ezek közt volt Mária Magdaléna, és Mária a Jakab és Józse anyja, és a Zebedeus fiainak anyja.” (Mt. 27:55-56)

„Akkor monda nékik Jézus: Ne féljete; menjete el, mondjátok meg az én atyámfiainak, hogy menjenek Galileába, és ott meglátnak engem.” (Mt. 28:10)

„Jövének pedig hozzá az ő anyja és atyjafiai, de nem tudtak hozzá jutni a sokaság miatt.

És tudtára adák néki, mondván: A te anyád és atyádfiai künn állnak, téged akarván látni.

Ő pedig felelvén, monda nékik: Az én anyám és az én atyámfiak ezek, a kik az Isten beszédét hallgatják, és megcselekszik azt.” (Lk. 8:19-21)

„Azután leméne Kapernaumba, ő és az ő anyja és a testvérei és tanítványai; és ott maradának néhány napig,” (Jn. 2:12)

„Mondának azért néki az ő atyjafiai: Menj el innen, és térj Júdeába, hogy a te tanítványaid is lássák a te dolgaiddat, a melyeket cselekszel.

Mert senki sem cselekszik titkon semmit, a ki maga ismeretessé akar lenni. Ha ilyeneket cselekszel, mutasd meg magadat a világnak.

Mert az ő atyjafiai sem hívének benne.

Monda azért nékik Jézus: Az én időm még nincs itt; a ti időtök pedig mindig készen van.

Titeket nem gyűlölhét a világ, de engem gyűlöl; mert én bizonyosságot teszek felőle, hogy az ő cselekedetei gonoszak.

Ti menjetek fel erre az ünnepre: én még nem megyek fel erre az ünnepre; mert az én időm még nem tölt be.

Ezeket mondván pedig nékik, marada Galileában.

A mint pedig felmenének az ő atyjafiai, akkor ő is felméne az ünnepre, nem nyilvánosan, hanem mintegy titkon.” (Jn. 7:3-10)

„Monda néki Jézus: Ne illess engem; mert nem mentem még fel az én Atyámhoz; hanem menj az én atyámfiakhoz és mondd nékik: Felmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, és az én Istenemhez, és a ti Istenetekhez.” (Jn. 20:17)

„Ezek mindnyájan egy szívvel-lélekkel foglalatosak valának az imádkozásban és a könyörgésben, az asszonyokkal és Máriával, Jézusnak anyjával, és az atyjafiaival együtt.” (Csel. 1:14)

„Miután pedig kezével hallgatást intett nékik, elbeszélé nékik, mimódon hozta ki őt az Úr a tömlöczből. És monda: Adjátok tudtára ezeket Jakabnak és az atyafiaknak. És kimentvén elméne más helyre.” (Csel. 12:17)

„Nincsen-é arra jogunk, hogy keresztyén feleségünket magunkkal hordozzuk, mint a többi apostolok is és az Úrnak atyjafiai és Kéfás?” (1Kor. 9:5)

A Mária és az általános idézetek után térjünk rá egyenként a személyekre. **Józsé és Simonról** nem tudok semmit. Leánytestvéreinek nevét sem említik a kánoni írások. Fülöp apokrif evangéliuma említi **Máriát**:

” Hárman voltak kik mindenkor az Úrral jártak: Mária, az édesanyja, húga és Magdolna, akit társának neveztek. Mert (egy) Mária az ő húga és anyja és társa.” (32) (németből, angolból szabadon fordítva)

[

Amikor a fenti tíz évvel ezelőtti fordításom bemásoltam, eszembe jutott, hogy azóta rendelkezésemre áll Aranyi László fordításában egy magyar nyelvű szöveg:

„Hárman voltak, akik mindig az Úrral jártak: Mária, az anyja; **az anyja nővére** és Magdaléna, akit a hitvesének hívtak. A nővére (az Úré), az anyja és a hitvese neve ugyancsak Mária volt.”

Nagyon ledöbbsentem az: „**anyja nővére**” kifejezésen.

A honlapomra (prenicea.net) kitett német fordításban ez áll:

„Spruch 32: Es waren drei, die allezeit mit dem Herrn wandelten: Maria, seine Mutter, und **ihre** Schwester und Magdalene, die man seine Gefährtin nennt. Denn (eine) Maria ist seine Schwester und seine Mutter und seine Gefährtin.“

mely Aranyit erősítene. Mivel Aranyi valamikor valahol említette, hogy angol nyelvről fordított szerencsére megtaláltam Wesley W. Isenberg angol nyelvű fordítását mely alapja lehetett úgy az Aranyi mint a fenti német fordításnak:

„There were three who always walked with the Lord: Mary, his mother, and **her** sister, and Magdalene, the one who was called his companion. His sister and his mother and his companion were each a Mary.“

Mivel nem találtam más német fordítást vagy elvesztettem azt, vagy figyelmetlen voltam a fordításkor,

Mindenesetre, mivel Mária Jakab protoevangéliuma szerint kései elsőszülött így kizárt, hogy nővére lett volna, pláne nem hívhatták azt szintén Máriának! Azt sem tudom feltételezni, hogy az ókori író ilyen ellentmondásba keveredett volna két egymást követő mondatában.

A fenti honlapomra kitett Anton Teplyy és Mikhail Nikolenko angol fordítása:

„There were three who always walked with the Lord: Mary, His mother; **His** sister; and Mary Magdalene, who was called His companion. So, there were three Maries: His mother, His sister, and His companion.”

is a saját fordításomat erősíti.

Sajnos az eredeti szöveg nem áll rendelkezésemre, de ha rendelkeznék is vele, hála nulla egész semmi kopt nyelvtudásomnak nem sokra mennék vele.

]

Szalamiszi Epiphániosz Panarion 78.8.1, 78.9.6 megerősíti Mária nevét és megnevezi **Salomét** mint a másik nőtestvért. (Szerinte ugyanis csak két nőtestvére volt Jézusnak) Egyesek ezt a Salomét azonosítják a Jakab protoevangéliuma 19.3-20.4 Saloméjával, de ott nem kerül szoba annak kiléte.

[

Szalamiszi Epiphanosz a Panarion 78.7-9-ben kimerítően ecseteli az „előző házasság” elméletet. Szerinte József előző házasságába mintegy 40 évesen nemzette volna Jakabot mint legidősebb fiát majd a többi hármat és két lányt. József megözvegyül majd mintegy 80 éves mikor Mária hozzá kerül.

„József negyven éves körül volt amikor nemzette Jakabot. Utána született egy Józsnak nevezet fia, majd Simon és Júdás és két, Máriának és Salomének nevezett lánya; és ekkor elhunyt felesége. Sok évvel később nyolcvan évnél idősebb özvegyként elvette Máriát. Az evangélium ezért „Mária, az ő jegyes felesége” és nem „házas feleség” ként említi. Egy másik részletben ez áll: „És nem ismeré őt” (Panarion 78.8.1-2) (angolból szabadon)

„A szentírás testvéreknek nevezi őket, hogy megzavarják [ellenzőinket], és megnevezi Jakabot, Józst, Simont, Júdást, Salomét és Máriát, hogy megtudják, kinek a fia Jakab, és melyik anyától, és megértsék, ki az idősebb.” (Panarion 78.9.6) (angolból szabadon)

Gondolom nem ez a helye, hogy Epiphanosz csúsztatásait kielemezzem.
]

Júdással kapcsolatban a fő kérdés, hogy ő írta-e a Júdás levelet.

A „Júdás, Jézus Krisztusnak szolgálja, Jakabnak pedig atyafia,” (Júd. 1:1)

kezdt ugyan nem a Jézus testvérevel indít, de ez lehet utólagos „kiigazítás” is. Mindenesetre a Jakabnak az atyafia, olyan Jakabra kell vonatkozzon, aki közismert s így kiemelten Jézus testvére jöhet számításba.

Hégészipposz tudni véli, hogy Júdásnak lett volna két unokája: **Zoker** és **Jakab**, akik Domitianus (81-96) idejében a „Dávidi származás” miatt bajba kerülnek.

„1 Az Úr rokonai közül még éltek Júdásnak az ő test szerinti testvéreinek az unokái. Feljelentették őket, hogy Dávid családjából származnak, Az evocatus Domitianus császár elé vezette őket. Ő ugyanis éppúgy félt Krisztus eljövételétől, mint Heródes.

2 Megkérdezte tőlük, vajon Dávid leszármazottai-e, ők pedig bevallották. Akkor azt kérdezte tőlük, hogy milyen földbirtokaik vannak vagy mennyi vagyonnal rendelkeznek. Erre azt felelték, hogy kettőjüknek összesen csak kilencezer dénárjuk van, és abból egyaránt a fele mindegyiküké. Azt is mondták, hogy ez nem ezüstben van nekik, hanem csak harminckilenc plethronnyira becsült földben, amelyet maguk művelnek, hogy az adót is kifizessék belőle és magukat is fenntartsák.

3 Aztán megmutatták kezüket is, melyek tanúskodtak róla, hogy maguk művelik a földet: bőrük durva volt, tenyerük pedig kérges az állandó munkától.

4 Amikor Krisztusról és országáról kérdezték őket, hogy milyen lesz, hol és mikor jelenik meg, elmondták, hogy az nem világi és földi ország, hanem mennyei és angyali, mely a világ végén valósul meg, amikor majd Krisztus eljön dicsőségben ítélni élőket és holtakat, és mindenkinek megfizet tettei szerint.

5 Domitianus semmi ítéletreméltót nem talált bennük, hanem mint közönséges embereket, megvetette őket. Szabadon bocsátotta tehát őket és rendeletet adott ki, hogy szüntessék be az egyház üldözését.

6 Kiszabadulásuk után vezető szerepet kaptak az egyházban, mint akik egyúttal az Úr tanúi és rokonai, és mivel béke volt, egészen Traianusig éltek.“ (EE 3.20.1-6)

Az Euszebioszi idézet nem tartalmazza az unokák Zoker (Ζωκήρ) és Jakab (Ἰάκωβος) nevét. Ennek forrása Sidei Fülöp (~380~431) „A kereszténység története” ahol ez áll:

„Domitianus, Vespasianus fia, aki sok gonoszt [tulajdonságot / cselekedetet] mutatott a rómaiaknak, kik kormányzati tisztviselők voltak, a második, aki üldözte a keresztényeket, megelőzve Nérót is vadságában.

Ekkor száműzte János apostolt és evangélistát is Patmoszba . De miután találkozott Júdás (az Úr testvére) fiaival, és megismerte ez emberek erényét, leállította az üldözést ellenük. Hegesippus is hivatkozik a nevükre, és azt mondja, hogy Zokernek és Jakabnak hívták. És ad egyéb nélkülözhetetlen információkat is.“

(Codex Baroccianus 142)(Carl de Boor TU 5,2. 1888, 169) (angolból szabadon)

Továbbá a Paris MS 1555 A (lásd, J.A.Cramer: Anecdota graeca e codd. manuscriptis Bibliothecae Regiae Parisiensis Oxford 1839 II 88).

A neveket megerősíti Epiphániosz szerzetes (9. század eleje) *De vita B. Virg.* 14 [PG (Patrologia Graeca) 120:204] írásában,

Jakab jelentőségét igazolja, hogy ő az egyetlen testvér akiről nem keresztény írás is említést tesz.

De kezdjük a kánoni írásokkal.

Mint Júdásnál, nála is felmerül a kérdés, hogy a Jakab levelet ő írta-e?. Sajnos erre semmi bizonyíték nem lelhető fel.

A fentebb már felsorolt idézetek mellett az alábbiak csak rá vonatkoznak;

„Miután pedig ők elhallgattak, felele Jakab, mondván: Atyámfiak, férfiak, hallgassatok meg engem!” (Csel. 15:13)

„Másnap pedig beméne Pál velünk együtt Jakabhoz; és a vének mindnyájan ott valának.” (Csel. 21:18)

„Azután megjelent Jakabnak; azután mind az apostoloknak;” (1Kor. 15:7)

„Az apostolok közül pedig mást nem láttam, hanem csak Jakabot, az Úr atyjafiát.” (Gal 1:19)

„És elismervén a nékem adatott kegyelmet, Jakab és Kéfás, meg János, kik oszlopokul tekintetnek, bajtársi jobbjukat nyujták nékem és Barnabásnak, hogy mi a pogányok között, ők pedig a körülmetélés között prédikáljunk:” (Gal 2:9)

Alexandriai Kelemen „Vázlatok” művében így említi:

„Kelemen a „Vázlatok” című művének hatodik könyvében ezt füzi hozzá: „Péter, Jakab és János mint akiket az Üdvözítő is jobban megtisztelt társaiknál, az Üdvözítő mennybemenetele után nem törekedtek a dicsőség után, hanem Jakabot, az igazat választották meg jeruzsálemi püspöknek.” Ugyanez a Kelemen ugyanennek a műnek hetedik könyvében újra azt mondja róla: „Jakabnak, az igazságosnak, Jánosnak és Péternek adta át feltámadása után az Úr a tudást, ezek a többi apostolnak, a többi apostol pedig a hetvennek, ezeknek egyike volt Barnabás is. Két Jakab is volt: az egyik az igaz, akit a templom párkányáról dobtak le és egy ványolófával vertek agyon, a másik pedig akit lefejeztek.”

(EE 2.1.3-5)

A nem keresztény említése Jakabnak tulajdonképpen mártírhalálának (62) dokumentálása, Josephus Flavius: A zsidók története XX.9-ben így fogalmaz;

„Mivel Festus meghalt, Albinus pedig még úton volt, úgy gondolta Anan, hogy itt a jó alkalom kegyetlen ösztönei kielégítésére. Tehát a nagytanácsot törvényszéki ülésre hívta össze, és eléje állította Jakabot, aki testvére volt Jézusnak, akit Krisztusnak neveznek, s még néhány más embert; törvénysértéssel vádolta őket és végül mindet megköveztetette. Ez még a város legistenfélőbb embereit, a törvény legszigorúbb híveit is felháborította, és ezért titokban követeket küldtek a királyhoz azzal a kéréssel: írásban figyelmeztesse Anant, hogy a jövőben ne kövessen el ilyen hatalmaskodást, mert ez a mostani is törvénytelen volt.”

Euszebiosz Egyháztörténetében (2,23) főleg Hégésziposz idézettel szintén hosszasan foglalkozik Jakab életével, vértanúságával, de ezt nem szeretném most ide bemásolni.

Órigenész „Kelszós ellen” írásában ez áll:

„S bár ez az író Jézust Messiásnak el nem fogadja, s mikor Jeruzsálem bukásának és a templom lerombolásának okait kutatva, ki kellett volna mondania, hogy a Jézus elleni ellenségesség hozta ez átkot a népre, mert jövendőlt Messiásukat megölték, mégis akarata ellenére is az igazságot megközelíti mikor kijelenti, hogy e dolgok a zsidóknak Jakabnak az Igazságosnak "Krisztus kit Jézusnak hívtak egy testvérének" elleni bűne okozta, mert ezt az oly igazságos embert megölték.

Erről a Jakabról meséli Pál Jézus igaz tanítványa, hogy ő benne "az úr testvérét" látta s nemcsak a verrokonság és közös neveltetés miatt, hanem jellemi és szellemisége miatt is. Ha mármost a nevezett író azt mondja, hogy Jakab miatt volt Jeruzsálem szétrombolása a zsidók felett elrendelve, menyivel értelmesebb lenne azt állítani, hogy ezek Jézus aki a Messiás volt miatt történt? Hisz Istenségének tanúi oly sok gyülekezett tagjai, kik a bűnnek árjától megtértek, hogy magukat teljesen a Teremtőnek szenteljék és minden cselekedetükkel az ő jókedvét szolgálják.” (Kelszós ellen 1.47) (németből szabadon)

Szeretném még Szalamiszi Epiphanosz egyik kijelentését idézni:

„Jakab, az Úr testvére, kilencvenhat évesen szüzen halt meg. Vaseszköz nem érintette fejét, soha nem volt fürdőben és nem evet húst. Nem volt váltóruhája és csak egy kopott vászonruhát viselt“ (Panarion 78.13.2) (angolból szabadon)

[A Mária örök szüzesség dogma tűzzel, vassal való védelme itt is félre siklott!
Epiphanosz sajnos a legalapvetőbb számtani ismeretekkel sem rendelkezett vagy pedig tudatosan ment szembe legalább két helyen a kánoni írásokkal.

Ha ugyanis a 96 évhez, hozzávesszük a fentebbi idézet „negyven éves körül“ és „nyolcvan évnél idősebb“ (Panarion 78.8.1-2) adatait, és alapul veszem az egyetlen biztos adatot, hogy Jakabot 62-ben ölték meg akkor Jakab i.e. 34 és i.sz. 62 közt élt. Jézus nem születhetett hamarabb mint i.sz. 6. Vagyis 10 évvel Heródes halála után.

A Lukácsi kijelentések: „Tibérius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében” és „mintegy harminc esztendő” közöl az egyik hamis kell legyen.

Ha az első az igaz akkor húszesztendősen kezdte munkálkodását és huszonhárom évesen feszítették meg.

Ha a második a helyes, akkor 40-ben került sor a megfeszítésre, de ekkor Pilátus (26-36) már nem helytartó!]

[Csak pár napja, hogy befejeztem jelen írásom amikor megakadt a szemem az Apostoli Konstitúciók egy mondatán: „...utána a harmadik Júdás, Jakabnak fia...” (értsd Jeruzsálem püspöke) (angol, németből szabadon) (7.46). Megpróbáltam le ellenőrizni, hogy Jézus unokaöcséről van-e szó? Tudtam a Wikipédián megtalálható a jeruzsálemi püspökök listája, és itt I. Jusztusz (107–113) van megadva mint harmadik. Az angol nyelvű Wikipédiában megtaláltam az I Jusztusz címszavú bejegyzést. Itt rámutatnak arra, hogy a Jusztusz név az „igazságos” szóból vezethető le, ami egyben Jakabnak hozzárendelt jelzője is volt. Megemlíti, hogy Szalamiszi Epiphanosz a fenti Apostoli Konstitúciókra hivatkozva szintén Júdás néven említi (sajnos nem találtam meg, hogy hol?) illetve felhívták az Apostoli Konstitúciók egy másik bejegyzésére figyelmem, mely megerősíti, hogy Jakab vértestvére Jézusnak. „Én, Jakab, bár Krisztus hús szerinti (testi) testvére...” (angol, németből szabadon) (8.35).

Euszebiosz így ír Jusztosról:

„Arról, hogy Jeruzsálem harmadik püspöke Jusztosz volt
Amikor pedig Simeon is az említett módon meghalt, a jeruzsálemi püspöki széket egy Jusztosz nevű zsidó örökölte, aki maga is egyike volt annak a rengeteg körülméletnek, aki akkor hitt Krisztusban.” (EE 3.35)]

Lukács gyermekségtörténetében találkozunk Máriának egy másik rokonával is. Ezzel kapcsolatosak azok a tévedések amit írásom elején említettem. Elterjedt ugyanis, hogy Mária testvére lenne **Erzsébet**, s ezáltal pedig Keresztelő János Jézus unokatestvére lenne.

A kánoni írásban Erzsébet csak rokona Máriának.

„És ímé Erzsébet, a te **rokonod**, ő is fogant fiat az ő vérében; és ez már a hatodik hónapja néki, a kit meddőnek hívtak:” (Lk. 1:36)

A Jakab protoevangéliuma ezt pontosítja:

„Máriát boldoggá tették szavai; így ment el **unokanővére**hez, Erzsébethez, s kopogtatott az ajtón.” (12 2)

Ha a Jakab protoevangéliumát és Lukács gyermekségtörténetét hitelesnek fogadjuk el akkor a testvéri viszony eleve kizárt, hisz a protoevangélium Máriát elsőszülöttként mutatja be, míg Lukács Erzsébetet mint sokkal idősebbet mint Mária.

A mohamedán tradíció Īschāʿ (إِشَاع) néven ismeri, mint Hanna (Anna), Maryam (Mária) anyja testvére.

Erzsébet férje **Zakariás**, aki Lukácsnál csak pap, de a protoevangélium már főpapnak nevezi:

„Heródesnek, a Júdea királyának idejében vala egy Zakariás nevű pap az Abia rendjéből; az ő felesége pedig az Áron leányai közül való vala, és annak neve Erzsébet.” (Lk. 1:5)

„Heródes egyre nyomozott János után, s végül Zakariáshoz is elküldte a szolgáit, akik az ő nevében az oltár előtt fogták vallatóra a főpapot:” (23.1)

A Koran Zakarīyā (زَكَرِيَّا) Allah prófétájaként említi.

A hagyomány a 6. sz. óta Ein Keremet tekinti a pár lakhelyének és Keresztelő János szülőhelyének.

Lukács csak annyit mond:

„Fölkelvén pedig Mária azokban a napokban, nagy sietséggel méne a hegységbe, Júdának városába;

És beméne Zakariásnak házába, és köszönté Erzsébetet.” (Lk. 1:39-40)

„És félelem szállott minden ő szomszédaikra; és Júdeának egész hegyes tartományában elhirdettetének mind e dolgok.” (Lk. 1:65)

A protoevangélium szerint Heródes, aki tud Zakariás fiáról a betlehemi gyermekgyilkosság idején felszólítja a főpapot, hogy adja ki azt, s mikor kérését megtagadja meggyilkoltatja.

„És Zakariást csakugyan meggyilkolták, úgy pirkadatkor,” (23.3)

Ennek nincs kánoni forrása. Feltehetően egy másik Zakariás, Máté és Lukács által említett gyilkosságát keveri össze.

„Hogy reátok szálljon minden igaz vér, a mely kiömlött a földön, az igaz Ábelnek véréből Zakariásnak, a Barakiás fiának véréig, a kit a templom és az oltár között megöltetek.” (Mt. 23:35)

„Hogy számon kéressék e nemzetségtől minden próféták vére, mely e világ fundamentomának felvettetésétől fogva kiontatott, Az Ábel véréből fogva mind a Zakariás véréig, ki elveszett az oltár és a templom között: bizony, mondom néktek, számon kéretik e nemzetségtől.” (Lk. 11:50-51)

Bevallom gyanús volt számomra, hogy Flavius nem tett említést egy főpap meggyilkolásáról, és Philo írásaiban sem leltem fel nevét. Tovább kutatva a wikipedián ráleltem a zsidó főpapok listájára, és meggyőződtem róla: nem volt Zakariás nevű főpap.

Ezzel a protoevangélium hitelessége sokat veszített szemembe.

A Mária származása apokrif írat is megerősíti Zakariás meggyilkolását, de egy másik indokot nevez meg, mellyel itt nem foglalkozom.

A protoevangélium a János Heródesi üldözését és megmenekülését így írja le:

„Erzsébet fülébe szintén eljutott a hír, hogy a fiát keresik: ő meg Jánost kapta fel, s elindult vele, neki a hegynek. Nézelődött erre is, arra is, hol bújtathatná el, de nem talált rejtekhelyet. Erzsébet kétségbeesetten kiáltotta:- Isten hegyorma, fogadj be engem, anyát a gyermekével! Jártányi ereje sem maradt már, annyira félt; a hegy azonban tüstént meghasadt, és befogadta őt. még fényt is bocsájtott be hozzá, mert velük volt az Úr anyala, és vigyázott rájuk.” (23.3)

Lukács csak ennyit ír:

„A kis gyermek pedig nevededik és erősödik vala lélekben; és a pusztában vala mind ama napig, a melyen megmutatta magát az Izráelnek.” (Lk. 1:80)

A Lukács-i gyermekség történeteken (Lk. 1) túl is igen jelentős **Keresztelő János** említése úgy a négy evangéliumban mint az Apostolok Cselekedeteiben.

Jakabon kívül csak róla tesz említést Flavius a Jézus családjából.

A gyermekségtörténeten túl sehol nincs kánoni említése annak, hogy Jézus rokona lenne, sőt inkább ennek ellentétét sugallja.

Következzenek akkor a kánoni idézetek, kihangsúlyozva Márk forrásanyag voltát Máté és Lukácsnál.

Munkássága, Jézus megkeresztelése:

„A mint meg van írva a prófétáknál: Ímé én elküldöm az én követemet a te orczád előtt, a ki megkészteti a temútatát előtte;

Kiáltónak szava a pusztában: Készítsétek meg az Úrnak útját, egyengessétek meg az ő ösvényeit: Előáll vala János, keresztelvén a pusztában és prédikálván a megtérésnek keresztségét a bűnöknek bocsánatára.

És kiméne hozzá Júdeának egész tartománya és a Jeruzsálembeliek is, és megkeresztelkedének mindnyájan ő általa a Jordán vizében, bűneikről vallást tévén.

János pedig teveszőrruhát és dereka körül bőrvet viselt vala, és sáskát és erdei mézet eszik vala. És prédikála, mondván: Utánam jő, a ki erősebb nálam, a kinek nem vagyok méltó, hogy lehajolván, sarujának szíjját megoldjam.

Én vízzel keresztellek titeket, de ő Szent Lélekkel keresztel titeket.

És lőn azokban a napokban, eljőve Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelteték János által a Jordánban.

És azonnal feljővén a vízből, látá az egeket megnyilatkozni, és a Lelket mint egy galambot ő reá leszállani;

És szózat lőn az égből: Te vagy az én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm.”

(Mk. 1:2-11)

„Azokban a napokban pedig eljőve Keresztelő János, a ki prédikál vala Júdea pusztájában.

És ezt mondja vala: Térjete meg, mert elközelített a mennyeknek országa.

Mert ez az, a kiről Ésaías próféta szólott, ezt mondván: Kiáltó szó a pusztában: Készítsétek az Úrnak útját, és egyengessétek meg az ő ösvényeit.

Ennek a Jánosnak a ruhája pedig teveszőrből vala, és bőrvö vala a dereka körül, elesége pedig sáska és erdei méz.

Ekkor kiméne ő hozzá Jeruzsálem és az egész Júdea és a Jordánnak egész környéke.

És megkeresztelkednek vala ő általa a Jordán vizében, vallást tévén az ő bűneikről.

Mikor pedig látá, hogy a farizeusok és sadduceusok közül sokan mennek ő hozzá, hogy megkeresztelkedjenek, monda nékik: Mérgetes kígyóknak fajzatai! Kicsoda intett meg titeket, hogy az Istennek elkövetkezendő haragjától megmeneküljete?

Teremjete hát megtéréshez illő gyümölcsöket.

És ne gondoljátok, hogy így szólhattok magatokban: Ábrahám a mi atyánk! Mert mondom néktek, hogy Isten eme kövekből is támaszthat fiaikat Ábrahámnak.

A fejsze pedig immár a fák gyökerére vettetett. Azért minden fa, a mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik és tűzre vettetik.

Én ugyan vízzel keresztellek titeket megtérésre, de a ki utánam jő, erősebb nálamnál, a kinek saruját hordozni sem vagyok méltó; ő Szent Lélekkel és tűzzel keresztel majd titeket.

A kinek szóró lapát van az ő kezében, és megtisztítja az ő szérűjét; és az ő gabonáját csűrbe takarítja, a polyvát pedig megégeti olthatatlan tűzzel.

Akkor eljőve Jézus Galileából a Jordán mellé Jánoshoz, hogy megkeresztelkedjék ő általa.

János azonban visszatartja vala őt, mondván: Nékem kell általad megkeresztelkednem, és te jössz én hozzám?

Jézus pedig felelvén, monda néki: Engedj most, mert így illik nekünk minden igazságot betöltenünk. Ekkor engede néki.

És Jézus megkeresztelkedvén, azonnal kijöve a vízből; és ímé az egek megnyilatkozásának néki, és ő látá az Istennek Lelkét alájőni mintegy galambot és ő reá szállani.

És ímé egy égi hang ezt mondja vala: Ez amaz én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm. (Mt. 3:1-17)

„Tibérius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében pedig, mikor Júdeában Ponczius Pilátus volt a helytartó, és Galileának negyedes fejedelme Heródes, Iturea és Trakhónitis tartományának pedig negyedes fejedelme az ő testvére Filep, Abiléné negyedes fejedelme meg Lisániás,

Annás és Kajafás főpapsága alatt, lőn az Úrnak szava Jánoshoz, a Zakariás fiához, a pusztában, És méne a Jordán mellett lévő minden tartományba prédikálván a megtérés keresztségét a bűnöknek bocsánatjára;

A mint meg van írva Ésaías próféta beszédeinek könyvében, ki ezt mondja: Kiáltónak szava a pusztában: Készítsétek meg az Úrnak útját, egyengessétek az ő ösvényeit.

Minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyíttatik; és az egyenetlenek egyenesekké, és a göröngyös utak símákká lesznek;

És meglátja minden test az Istennek szabadítását.

Monda azért a sokaságnak, a mely kiméne hozzá, hogy általa megkereszteltessék: Viperák fajzati, kicsoda intett meg titeket, hogy a bekövetkező harag elől meneküljete?

Teremjete azért megtéréshez méltó gyümölcsöket, és ne mondogassátok magatokban: Ábrahám a mi atyánk! mert mondom néktek, hogy az Isten ezekből a kövekből is támaszthat fiakat Ábrahámnak.

Immár pedig a fejsze is rávettetett a fák gyökerére: minden fa azért, a mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik és a tűzre vettetik

És megkérdé őt a sokaság, mondván: Mit cselekedjünk tehát?

Ő pedig felelvén, monda nékik: A kinek két köntöse van, egyiket adja annak, a kinek nincs; és a kinek van eledele, hasonlókép cselekedjék.

És eljövénék a vámszedők is, hogy megkeresztelkedjenek, és mondának néki: Mester, mit cselekedjünk?

Ő pedig monda nékik: Semmi többet ne követeljete, mint a mi előtökbe rendeltetett.

És megkérdék őt a vitézek is, mondván: Hát mi mit cselekedjünk? És monda nékik: Senkit se háborítsatok, se ne patvarkodjatok; és elégedjete meg zsoldotokkal.

Mikor pedig a nép várt és szívökben mind azon gondolkoztak János felől, hogy vajjon nem ő -é a Krisztus;

16. Felele János mindeneknek, mondván: Én ugyan keresztellek titeket vízzel; de eljő, a ki nálamnál erősebb, a kinek nem vagyok méltó, hogy sarujának kötőjét megoldjam: az majd keresztel titeket Szent Lélekkel és tűzzel:

Kinek szórólapátja kezében van, és megtisztítja szérűjét; és a gabonát az ő csűrébe takarja, a polyvát pedig megégeti olthatatlan tűzzel.

És még sok egyebekre is intvén őket, hirdeté az evangéliomot a népnek.”

(Lk. 3:1-18)

„Lőn pedig, hogy mikor az egész nép megkeresztelkedett, és Jézus is megkereszteltetett, és imádkozott, megnyilatkozáék az ég,
És leszálla ő reá a Szent Lélek testi ábrázatban mint egy galamb, és szózat lőn mennyből, ezt mondván: Te vagy amaz én szerelmes Fiam, te benned gyönyörködöm!“
(Lk. 3:21-22)

„Vala egy Istentől küldött ember, kinek neve János.
Ez jött tanúbizonyságul, hogy bizonytságot tegyen a világosságról, hogy mindenki higgyen ő általa.
Nem ő vala a világosság, hanem jött, hogy bizonytságot tegyen a világosságról.
Az igazi világosság eljött volt már a világba, a mely megvilágosít minden embert.
A világban volt és a világ általa lett, de a világ nem ismerte meg őt.
Az övéi közé jöve, és az övéi nem fogadák be őt.
Valakik pedig befogadák őt, hatalmat ada azoknak, hogy Isten fiaivá legyenek, azoknak, a kik az ő nevében hisznek;
A ki nem vérből, sem a testnek akaratából, sem a férfiúnak indulatjából, hanem Istentől születtek.
És az Íge testté lett és lakozék mi közöttünk (és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét), a ki teljes vala kegyelemmel és igazsággal.
János bizonytságot tett ő róla, és kiáltott, mondván: Ez vala, a kiről mondám: A ki utánam jő, előttem lett, mert előbb volt nálamnál.
És az ő teljességéből vettünk mindnyájan kegyelmet is kegyelemért.
Mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem pedig és az igazság Jézus Krisztus által lett.
Az Istent soha senki nem látta; az egyszülött Fiú, a ki az Atya kebelében van, az jelentette ki őt.
És ez a János bizonytságtétele, a mikor a zsidók papokat és Lévitákat küldöttek Jeruzsálemből, hogy megkérdézzék őt: Kicsoda vagy te?
És megvallá és nem tagadá; és megvallá, hogy: Nem én vagyok a Krisztus.
És kérdezzék őt: Kicsoda tehát? Illés vagy-e te? És monda: Nem vagyok. A próféta vagy-e te? És ő felele: Nem.
Mondának azért néki: Kicsoda vagy? Hogy megfelelhessünk azoknak, a kik minket elküldöttek: Mit mondasz magad felől?
Monda: Én kiáltó szó vagyok a pusztában. Egyengessétek az Úrnak útját, a mint megmondotta Ésaías próféta.
És a küldöttek a farizeusok közül valók voltak:
És megkérdék őt és mondának néki: Miért keresztelsz tehát, ha te nem vagy a Krisztus, sem Illés, sem a próféta?
Felele nékik János, mondván: Én vízzel keresztelek; de köztetek van, a kit ti nem ismertek.
Ő az, a ki utánam jő, a ki előttem lett, a kinek én nem vagyok méltó, hogy saruja szíjját megoldjam.
Ezek Béthabarában lettek, a Jordánon túl, a hol János keresztel vala.
Másnap látá János Jézust ő hozzá menni, és monda: Ímé az Istennek ama báránya, a ki elveszi a világ bűneit!
Ez az, a kiről én ezt mondám: Én utánam jön egy férfiú, a ki előttem lett, mert előbb volt nálamnál.
És én nem ismertem őt; de hogy megjelentessék Izráelnek, azért jöttem én, a ki vízzel keresztelek.
És bizonytságot tőn János, mondván: Láttam a Lelket leszállani az égből, mint egy galambot; és megnyugovék ő rajta.

És én nem ismertem őt; de a ki elkülde engem, hogy vízzel kereszteljek, az mondá nékem: A kire látod a Lelket leszállani és rajta megnyugodni, az az, a ki keresztel Szent Lélekkel.
És én láttam, és bizonytságot tettem, hogy ez az Isten Fia.
Másnap ismét ott állt vala János és kettő az ő tanítványai közül;
És ránézvén Jézusra, a mint ott jár vala, monda: Ímé az Isten Báránya!
És hallá őt a két tanítvány, a mint szól vala, és követék Jézust.
Jézus pedig hátrafordulván és látván, hogy követik azok, monda nékik:
Mit kerestek? Azok pedig mondának néki: Rabbi, (a mi megmagyarázva azt teszi: Mester) hol lakol?
Monda nékik: Jőjjetek és lássátok meg. Elmenének és megláták, hol lakik; és nála maradának azon a napon: vala pedig körülbelül tíz óra.
A kettő közül, a kik Jánostól ezt hallották és őt követték vala, András volt az egyik, a Simon Péter testvére.” (Jn. 1:6-41)

Keresztelések...

„János pedig szintén keresztel vala Énonban, Sálemhez közel, mert ott sok volt a víz. És oda járulának és megkeresztelkedének.
Mert János még nem vetteték a tömlöczbe.
Vetekedés támadt azért a János tanítványai és a judeaiak között a mosakodás felől.
És menének Jánoshoz és mondának néki: Mester! A ki veled vala a Jordánon túl, a kiről te bizonytságot tettél, ímé az keresztel, és hozzá megy mindenki.
Felele János és monda: Az ember semmit sem vehet, hanem ha a mennyből adatott néki.
Ti magatok vagytok a bizonyságaim, hogy megmondtam: Nem vagyok én a Krisztus, hanem hogy ő előtte küldettem el.
A kinek jegyese van, vőlegény az; a vőlegény barátja pedig, a ki ott áll és hallja őt, örvendezve örül a vőlegény szavának. Ez az én örömem immár betelt.
Annak növekednie kell, nékem pedig alább szállanom.
31. A ki felülről jött, feljebb való mindenkinél. A ki a földről való, földi az és földieket szól; a ki a mennyből jött, feljebb való mindenkinél.
És arról tesz bizonytságot, a mit látott és hallott; és az ő bizonytságtételét senki sem fogadja be.
A ki az ő bizonytságtételét befogadja, az megpecsételte, hogy az Isten igaz.
Mert a kit az Isten küldött, az Isten beszédeit szólja; mivelhogy az Isten nem mérték szerint adja a Lelket.
Az Atya szereti a Fiút, és az ő kezébe adott mindent.
A ki hisz a Fiúban, örök élete van; a ki pedig nem enged a Fiúnak, nem lát életet, hanem az Isten haragja marad rajta.”
(Jn. 3:23-36)

„Amint azért megtudta az Úr, hogy a farizeusok meghallották, hogy Jézus több tanítványt szerez és keresztel, mint János,
(Jóllehet Jézus maga nem keresztelt, hanem a tanítványai,
Elhagyá Júdeát és elméne ismét Galileába.” (Jn. 4:1-3)

Tömlöcbe vetése.

„Minekutána pedig János tömlöczbe vettetett, elméne Jézus Galileába, prédikálván az Isten országának evangéliomát,” (Mk. 1:14)

„Mikor pedig meghallotta Jézus, hogy János börtönbe vettetett, visszatére Galileába; (Mt. 4:12)

„Mikor pedig Heródes, a negyedes fejedelem, megfeddetett ő tőle Heródiásért, az ő testvérének, Filepnek feleségéért és mindama gonoszságokért, a miket Heródes cselekedett, Ez még azzal tetézte mindezeket, hogy Jánost tömlöczbe vetteté.” (Lk. 3:19-20)

Böjt...

„A János és a farizeusok tanítványai pedig böjtölnek vala. Odamenének azért és mondának néki: Mi az oka, hogy Jánosnak és a farizeusoknak tanítványai böjtölnek, a te tanítványaid pedig nem böjtölnek?” (Mk. 2:18)

„Akkor a János tanítványai jövének hozzá, mondván: Miért hogy mi és a farizeusok sokat böjtölünk, a te tanítványaid pedig nem böjtölnek?” (Mt. 9:14)

„Azok pedig mondának néki: Mi az oka, hogy a János tanítványai gyakorta böjtölnek és imádkoznak, valamint a farizeusokéi is; a te tanítványaid pedig esznek és isznak?” (Lk. 5:33)

Tömlöcből üzen.

„És lőn, mikor elvégeze Jézus a tizenkét tanítványnak adott utasítást, elméne onnan, hogy tanítson és prédikáljon azoknak városaiban.

János pedig, mikor meghallotta a fogságban a Krisztus cselekedeteit, elküldvén kettőt az ő tanítványai közül,

Monda néki: Te vagy-e az, a ki eljövendő, vagy mást várjunk?

És felelvén Jézus, monda nekik: Menjetek el és jelentsétek Jánosnak, a miket hallotok és láttok:

A vakok látnak, és a sánták járnak; a poklosok megtisztulnak és a siketek hallanak; a halottak föltámadnak, és a szegényeknek evangéliom hirdettetik;

És boldog, a ki én bennem meg nem botránkozik.

Mikor pedig azok elmentek vala, szólni kezde Jézus a sokaságnak Jánosról: Mit látni mentetek ki a pusztába? Nádszálat-e, a mit a szél hajtogat?

Hát mit látni mentetek ki? Puha ruhába öltözött embert-e? Ímé a kik puha ruhákat viselnek, a királyok palotáiban vannak.

Hát mit látni mentetek ki? Próféta-e? Bizony, mondom néktek, prófétánál is nagyobb!

Mert ő az, a kiről meg van írva: Ímé én elküldöm az én követemet a te orczád előtt, a ki megkészíti előtted a te útadat.

Bizony mondom néktek: az asszonyoktól szülöttek között nem támadott nagyobb Keresztelő Jánosnál; de a ki legkisebb a mennyeknek országában, nagyobb nálánál.

A Keresztelő János idejétől fogva pedig mind mostanig erőszakoskodnak a mennyek országáért, és az erőszakoskodók ragadják el azt.

Mert a próféták mindnyájan és a törvény Jánosig prófétáltak vala.

És, ha be akarjátok venni, Illés ő, a ki eljövendő vala.

A kinek van füle a hallásra, hallja.

De kihez hasonlítsam ezt a nemzetséget? Hasonlatos a gyermekekhez, a kik a piacon ülnek, és kiáltoznak az ő társaiknak,

És ezt mondják: Sípoltunk néktek, és nem tánczoltatok; siralmas énekeket énekeltünk néktek, és nem sírtatok.

Mert eljött János, a ki sem eszik, sem iszik, és azt mondják: Ördög van benne.

19. Eljött az embernek Fia, a ki eszik és iszik, és ezt mondják: Ímé a nagy étü és részeges ember, a vámszedők és bűnösök barátja! És igazolták a bölcsesség az ő fiaitól."

(Mt. 11:1-19)

„És kiméne ő felőle e hír az egész Júdeába, és a körül való minden tartományba.

És Jánosnak mind ezeket elmondták a tanítványai. És János az ő tanítványai közül kettőt elöszólítván,

Elküldé Jézushoz, mondván: Te vagy-é az, a ki eljövendő vala, vagy mást várjunk?

Mikor azért azok a férfiak hozzámentek, mondanak: Keresztelő János küldött minket te

hozzád, mondván: Te vagy-é az, a ki eljövendő vala, vagy mást várjunk?

Azon órában pedig sokakat gyógyíta meg betegségéből, csapásokból, tisztátalan lelkektől, és sok vaknak adá meg szeme világát.

És felelvén Jézus, monda nékik: Elmenvén mondjátok meg Jánosnak, a miket láttatok és hallottatok: hogy a vakok szemeik világát veszik, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek hallanak, a halottak feltámadnak, a szegényeknek az evangéliom prédikáltatik.

És boldog, valaki én bennem meg nem botránkozik.

Mikor pedig elmentek a János követei, kezdé mondani a sokaságnak János felől: Mit látni mentetek ki a pusztába? szélingatta nádszálat-é?

Hát mit látni mentetek ki? puha ruhákba öltözött embert-é? Ímé a kik drága öltözetben és gyönyörűségben vannak, a királyok palotáiban vannak.

Hát mit látni mentetek ki? Prófétát-é? Bizony mondom néktek, prófétánál is nagyobbat.

Ez az, a ki felől meg van írva: Ímé én elküldöm az én követemet a te orczád előtt, ki elkészíti előtted a te útadat.

Mert mondom néktek, hogy azok között, a kik asszonytól születtek, egy sincs nagyobb próféta Keresztelő Jánosnál; de a ki kisebb az Isten országában, nagyobb ő nála.

És mikor ezt hallotta az egész nép és a vámszedők, igazat adának az Istennek, megkeresztelkedvén a János keresztségével;

A farizeusok pedig és a törvénytudók az Isten tanácsát megveték ő magokra nézve, nem keresztelkedvén meg ő tőle.

Monda pedig az Úr: Mihez hasonlítsam azért e nemzetségnek embereit? és mihez hasonlók?

Hasonlók a piacon ülő gyermekekhez, kik egymásnak kiáltanak, és ezt mondják: Sípoltunk néktek, és nem tánczoltatok; siralmas énekeket énekeltünk néktek, és nem sírtatok.

Mert eljött Keresztelő János, a ki kenyeret sem eszik, bort sem iszik, és ezt mondjátok: Ördög van benne." (Lk. 7:17-33)

Halála.

„És meghallá ezeket Heródes király (mert nyilvánvalóvá lőn az ő neve) és monda: Keresztelő János támadt fel a halálból és azért működnek benne ez erőik.

Némelyek azt mondják vala, hogy Illés ő; mások meg azt mondják vala, hogy Próféta, vagy olyan, mint egy a próféták közül.

Heródes pedig ezeket hallván, monda: A kinek én fejét vétetém, az a János ez; ő támadt fel a halálból.

Mert maga Heródes fogatta el és vettette vala börtönbe Jánost, Heródiás miatt, Fülöpnek, az ő testvérének felesége miatt, mivelhogy azt vette vala feleségül.

Mert János azt mondá Heródesnek: Nem szabad néked a testvéred feleségével élned.

Heródiás pedig ólálkodik vala utána, és meg akarja vala őt ölni; de nem teheté.

Mert Heródes fél vala Jánostól, igaz és szent embernek ismervén őt, és oltalmazá őt; és ráhallgatván, sok dologban követi, és örömet hallgatja vala őt.

De egy alkalmas nap jöttével, mikor Heródes a maga születése ünnepén nagyjainak, vezéreinek és Galilea előkelő embereinek lakomát ad vala.

És ennek a Heródiásnak a leánya beméne és tánczola, és megtetszék Heródesnek és a vendégeknek, monda a király a leánynak: Kérj tőlem, a mit akarsz, és megadom néked.

És megesküvék néki, hogy: Bármit kérsz tőlem, megadom néked, még ha országom felét is.

Az pedig kimenvén, monda az ő anyjának: Mit kérjek? Ez pedig mondja: A Keresztelő János fejét.

És a királyhoz nagy sietve azonnal bemenvén, kéré őt mondván: Akarom, hogy mindjárt add ide nékem a Keresztelő János fejét egy tálban.

A király pedig noha igen megszomorodék, esküje és a vendégek miatt nem akará őt elutasítani.

És azonnal hóhért küldvén a király, megparancsolá, hogy hozzák el annak fejét.

Ez pedig elmenvén, fejét vevé annak a börtönben, és előhozá a fejét egy tálban és adá a leánynak; a leány pedig az anyjának adá azt.

A tanítványai pedig, a mikor ezt meghallották vala, eljövének, és elvivék a testét, és sírba tevék.”

(Mk. 6:14-29)

„Abban az időben híret hallá Heródes negyedes fejedelem Jézusnak,

És monda szolgálainak: Ez ama Keresztelő János; ő támadt fel a halálból, és azért működnek benne az erők.

Mert Heródes elfogatta vala Jánost, és megkötöztetvén, tömlöczbe vetette vala Heródiásért, az ő testvérének, Fülöpnek feleségeért.

Mert ezt mondja vala néki János: Nem szabad néked ővele élned.

De mikor meg akarta öletni, félt a sokaságtól, mert mint egy prófétát úgy tartják vala őt.

Hanem mikor a Heródes születése napját ünnepelték, tánczola a Heródiás leánya ő előttük, és megtetszék Heródesnek;

Azért esküvéssel fogadá, hogy a mit kér, megadja néki.

A leány pedig, anyja rábeszélésére, monda: Add ide nékem egy tálban a Keresztelő János fejét.

És megszomorodék a király, de esküjéért és a vendégek miatt parancsolá, hogy adják oda.

És elküldvén, fejét véteté Jánosnak a tömlöczben.

És előhozák az ő fejét egy tálban, és adák a leánynak; az pedig vivé az ő anyjának.

És előjövén az ő tanítványai, elvivék a testet, és eltemeték azt; és elmenvén, megjelenték

Jézusnak.

És mikor ezt meghallotta Jézus, elméne onnét hajón egy pusztá helyre egyedül. A sokaság pedig ezt hallva, gyalog követé őt a városokból.

És kimenvén Jézus, láta nagy sokaságot, és megszáná őket, és azoknak betegeit meggyógyítá.”

(Mt. 14:1-14)

„Meghallá pedig Heródes a negyedes fejedelem, mindazokat, a mik ő általa történtek: és zavarban volt, mivelhogy némelyek azt mondák, hogy János támadt fel a halálból; Némelyek pedig, hogy Illés jelent meg; mások meg, hogy a régi próféták közül támadt fel valamelyik.
És monda Heródes: Jánosnak én vettem fejét: kicsoda hát ez, a ki felől én ilyen dolgokat hallok? És igyekezik vala őt látni.” (Lk. 9:7-9)

Kinek mondanak?

„És elméne Jézus és az ő tanítványai Czézárea Filippi falvaiba; és útközben megkérde az ő tanítványait, mondván nekik: Kinek mondanak engem az emberek?
Ők pedig felelének: Keresztelő Jánosnak; és némelyek Illésnek; némelyek pedig egynek a próféták közül.” (Mk. 8:27-28)

„Mikor pedig Jézus Czézárea Filippi környékére méne, megkérde tanítványait, mondván: Engemet, embernek Fiát, kinek mondanak az emberek?
Ők pedig mondanak: Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek; némelyek pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül.” (Mt. 16:13-14)

„És lőn, mikor ő magában imádkozék, vele valának a tanítványok; és megkérde őket, mondván: Kinek mond engem a sokaság?
Ők pedig felelvén, mondanak: Keresztelő Jánosnak; némelyek pedig Illésnek; némelyek pedig, hogy a régi próféták közül támadt fel valamelyik.” (Lk. 9:18-19)

Honnan vala keresztsége?

„Jézus pedig felelvén, monda nekik: Én is kérdek egy dolgot tőletek, és feleljetek meg nékem, akkor megmondom néktek, hogy miféle hatalomnál fogva cselekszem ezeket:
A János keresztsége mennyből vala-é, vagy emberektől? feleljetek nékem.
Azok pedig tanakodnak vala maguk között, mondván: Ha azt mondjuk: Mennyből, azt fogja mondani: Miért nem hittetek tehát néki?
Ha pedig azt mondjuk: Emberektől, - félnek vala a néptől. Mert mindenki azt tartja vala Jánosról, hogy valóban próféta vala.” (Mk. 11:29-32)

„A János keresztsége honnan vala? Mennyből-é, vagy emberektől? Azok pedig tanakodnak vala magukban, mondván: Ha azt mondjuk: mennyből, azt mondja majd nekünk: Miért nem hittetek tehát néki?
Ha pedig azt mondjuk: emberektől; félünk a sokaságtól; mert Jánost mindnyájan prófétának tartják.” (Mt. 21:25-26)

„Felelvén pedig, monda nekik: Én is kérdek egy dolgot tőletek; mondjátok meg azért nékem: A János keresztsége mennyből vala-é, vagy emberektől?
Azok pedig tanakodának magok közt, mondván: Ha ezt mondjuk: Mennyből; azt fogja mondani: Miért nem hittetek tehát néki?
Ha pedig ezt mondjuk: Emberektől; az egész nép megkövez minket: mert meg van győződve, hogy János próféta volt.” (Lk. 20:3-6)

Egyéb.

„És megkérdezék őt az ő tanítványai, mondván: Miért mondják tehát az írástudók, hogy előbb Illésnek kell eljönie?

Jézus pedig felelvén, monda nékik: Illés bizony eljő előbb, és mindent helyreállít;

De mondom néktek, hogy Illés immár eljött, és nem ismerék meg őt, hanem azt mívelék vele, a mit akarának. Ezenképen az ember Fiának is szenvednie kell majd ő tőlük.

Ekkor megértették a tanítványok, hogy Keresztelő Jánosról szóla nékik.” (Mt. 17:10-13)

„Mert eljött hozzátok János, az igazság útján, és nem hittetek néki, a vámszedők és a parázna nők pedig hittek néki; ti pedig, a kik ezt láttátok, azután sem tértetek meg, hogy hittetek volna néki.” (Mt. 21:32)

„És lőn, mikor ő imádkozék egy helyen, minekutána elvégezte, monda néki egy az ő tanítványai közül: Uram, taníts minket imádkozni, miképen János is tanította az ő tanítványait.” (Lk. 11:1)

„A törvény és a próféták Keresztelő Jánosig valának: az időtől fogva az Istennek országa hirdettetik, és mindenki erőszakkal tör abba.” (Lk. 16:16)

„Ti elküldtetek Jánoshoz, és bizonysgot tett az igazságról.

De én nem embertől nyerem a bizonysgtételt; hanem ezeket azért mondom, hogy ti megtartassatok.

Ő az égő és fénylő szövétnek vala, ti pedig csak egy ideig akartatok örvendezni az ő világosságában.

De nékem nagyobb bizonysgom van a Jánosénál: mert azok a dolgok, a melyeket rám bízott az Atya, hogy elvégezzem azokat, azok a dolgok, a melyeket én cselekszem, tesznek bizonysgot rólam, hogy az Atya küldött engem.” (Jn. 5:33-36)

„És újra elméne túl a Jordánon, arra a helyre, a hol János először keresztelt vala; és ott marada. És sokan menének ő hozzá és mondják vala, hogy: János nem tett ugyan semmi csodát; de mindaz, a mit János e felől mondott, igaz vala.

És sokan hívének ott ő benne.” (Jn.10:40-42)

„Hogy János ugyan vízzel keresztelt, ti azonban Szent Lélekkel fogtok megkereszteltetni nem sok nap mulva.” (Csel.1:5)

„A János keresztségétől kezdve mind a napig, melyen fölvetitek tőlünk, azok közül egy az ő feltámadásának bizonysga legyen mivelünk egyetemben.” (Csel.1:22)

„Ti ismeritek azt a dolgot, mely lőn az egész Júdeában, Galileától kezdve, az után a keresztség után, melyet János prédikált,” (Csel.10:37)

„Megemlékezém pedig az Úrnak ama mondásáról, a mint mondá: János ugyan vízzel keresztelt, ti azonban Szent Lélekkel fogtok megkereszteltetni.” (Csel.11:16)

„Minekutána előbb János az ő eljövetele előtt a megtérésnek keresztségét prédikálta Izráel egész népének.

És mikor be akará végezni János az ő tisztét, monda: Kinek gondoltok engem? Nem én vagyok az, hanem ímé én utánam jó, kinek nem vagyok méltó megoldani lábainak saruját.” (Csel.13:24-25)

„Érkezik pedig Efézusba egy Apollós nevű zsidó, alekszandriai származású, ékesenszóló férfiú, ki az írásokban tudós vala.

Ez meg volt tanítva az Úrnak útára; és lélekben buzgó lévén, szólja és tanítja vala nagy szorgalmasan az Úrra tartozó dolgokat, jóllehet csak a János keresztségét tudja vala.” (Csel.18:24-25)

„És monda nékik: Mire keresztelkedtetek meg tehát? Azok pedig mondának: A János keresztségére.

Monda pedig Pál: János megtérésnek keresztségével keresztelt, azt mondván a népnek, hogy a ki ő utána jöendő, abban higgyenek, tudniillik a Krisztus Jézusban.” (Csel.19:3-4)

Már említettem, hogy Flavius a Zsidók történetében egy fejezetet szentel neki:

„KERESZTELŐ JÁNOS

XVIII, 5. Aretas, Petrea királya és Heródes között viszálykodás tört ki, mégpedig a következő okból: Heródes tetrarcha feleségül vette Aretas leányát, és már régen együtt élt vele. Midőn Rómába készült, mostohatestvérénél, Herodesnél, Simon főpap leányának fiánál szállt meg. Itt oly forró szerelemre lobbant ennek felesége, Herodias iránt – aki testvérüknek, Aristobulosnak a leánya és Nagy Agrippa testvére volt –, hogy rögtön elhatározta: feleségül veszi. Herodias is beleegyezett ebbe, és így megállapodtak, hogy mihelyt Rómából hazatér, az asszony beköltözik házába, azzal a feltétellel, hogy ő viszont Aretas leányát eltaszítja. Heródes ezt meg is ígérte és továbbutazott Rómába. Miután elintézte ügyeit és hazatért, felesége – aki tudomást szerzett Herodiással történt megállapodásáról – megkérte, hogy küldje őt Machairosba, abba a várba, amely Heródes és Aretas országa közt éppen a határon van, de nem árulta el, hogy mi ezzel a szándéka. Heródes teljesítette kívánságát, és még csak nem is sejtette, hogy az asszony tud szándékáról, pedig ez már előbb üzent Machairosba, amely akkor atyjának a fennhatósága alatt állt. Mikor megérkezett, a vár parancsnoka már mindent előkészített továbbutazására, tehát azonnal el is indult Arábiába; a várparancsnokok szinte kézzel adták egymásnak, úgy, hogy igen gyorsan atyjához érkezett, akivel közölte Heródes tervét. Erre kitört az ellenségeskedés, amit csak súlyosbított a Gamala-terület határainak megállapítása körül ugyanekkor kitört viszály; miután mind a két uralkodó összegyűjtötte haderejét, megkezdődött a háború, de egyik sem állt személyesen serege élére, hanem hadvezéreiket küldték el. Mindjárt az első összecsapásban elpusztult Heródes egész hadserege, mivel elárulta néhány szökevény, akik Philippos tetrarchiájából jöttek és Heródes seregében teljesítettek katonai szolgálatot. Heródes erről levélben értesítette Tiberiust, aki felháborodott Aretas békeszégésén, s megparancsolta Vitelliusnak, hogy haddal támadja meg az arab uralkodót, és vagy elevenen hozza elébe bilincsbe verve, vagy pedig küldje el neki a fejét. Ezt a parancsot adta Tiberius a syriai kormányzónak.

Némely zsidó azon az állásponton volt, hogy Heródes hadseregének pusztulását Isten haragjának kell tulajdonítani, mert így sújtotta őt a megérdemelt büntetéssel János meggyilkolásaért, akit Keresztelőnek neveznek. Ugyanis Heródes kivégeztette ezt a jó

embert, aki a zsidókat arra oktatta, hogy tökéletességre törekedjenek, legyenek igazságosak egymás iránt, jámborak Isten iránt és így keresztkedjenek meg. Hirdette, hogy kedvesen fogadja Isten a keresztkelést, mert célja csak a test megszentelése, nem pedig a bűnök kiengesztelése; tudniillik a lélek akkor már előbb megtisztult az igaz élet révén. Seregestül tódultak hozzá az emberek, és nagyon szívesen hallgatták ezeket a beszédeket; ezért Heródes attól tartott, hogy ennek a férfiónak a tekintélye, akire, úgy látszik, mindenki hallgatott, a népet még majd lázadásba kergeti; ennél fogva jobbnak tartotta még idejében eltenni őt láb alól, mintsem hogy valami fordulat következzen be, és akkor bánkódják majd, amikor már itt a veszedelem. Ilyenféle gyanú miatt tehát Heródes bilincsbe verette Jánost, az imént említett Machairos várába vitette és ott kivégeztette. A zsidók meggyőződése szerint az ő halála volt az oka annak, hogy Heródes hadserege elpusztult, mert Isten haragjában ezzel a büntetéssel sújtotta. [...]"

A Nesztoriánus pátriárkák listája (https://hu.wikipedia.org/wiki/Nesztori%C3%A1nus_p%C3%A1tri%C3%A1rk%C3%A1k_list%C3%A1ja) tartalmaz három nevet:

Abrosziosz (121-137), **Ábrahám** (159-171) és fia **I. Jakab** (171-204) kikerül feltételezik, hogy József rokonai voltak, utóbbi kettő Jakab leszármazottja.

A 20. sz. legnagyobb szír keresztény szakértője Jean Maurice Fiey (1914-1995) dominikánus szerzetes kétségbe vonja valós létezésüket.

Csak kései forrásokra lehet támaszkodni:

Mari ibn Suleiman (12. sz.) egyháztörténeti írásai

Bar Hebraeus (1226-1286) Chronicon Ecclesiasticum

így elég kétes hitelességűek.

Jézus utolsó vérrokona, akiről tudomásunk van **Konon** a Pamphyliai Magydosban kertész aki Decius (249-251) alatt 251-ben lelt mártírhalált. Kihallgatásakor megemlíti názáreti származását s hangsúlyozza, Jézushoz való rokoni kapcsolatát:

„A galileai Názáret városából, Krisztus családjából (συγγένεια) származom, kinek imáadását őseimtől örököltem, és akit mindenek feletti Istennek ismerek el.”

(Mart. Conon 4:2) (angolból szabadon)

A forrás a görög „Konon vértanúsága“ (BHG [Bibliotheca Hagiographica Graeca] 361) (5-7. sz.)

Végezetül a teljesség kedvéért megemlíteném, hogy kései legendák **Arimathiai Józsefet** Jézus nagybátyának tartják, Ezt az állítást messzemenően hiteltelennek tekintem, Ha egyáltalán akkor Jézus apósaként lehetett vele rokonságba, de ez nem jelen írásom tárgya.

[

Nem telt el két hónap, és újabb videóba botlottam: „Jézusnak voltak testvérei? - Hack Márta” (<https://www.youtube.com/watch?v=BajeLml80kA>). A videó Jézus családjára vonatkozó álláspontjával nagyjából egyet tudok érteni egy kivétellel:

Miközben helyesen 3 Jakabot ismer fel (Jakab a Zebedeus fia, Jakab az Alfeus fia mint tanítványok és Jakab az Úr testvére mint féltestvér) de a „Mária, a kis Jakabnak és Józsnak anyja” (Mk 15:40) esetében a kis Jakabot szerintem tévesen Jakab az Alfeus fiával azonosítja.

Mivel Jézusnak volt Jakab és Józse nevű féltestvére (lásd Mk. 6:3) viszont Jakab az Alfeus fiáról csak annyit tudunk, hogy valószínűsíthetően Lévi (Máté) aki szintén Alfeus fia (lásd Mk 2:14) testvére, a kis Jakab szerintem Jakab az Úr testvérével azonosítható. Ha nem így lenne akkor legalábbis Márk szerint nem dokumentálható, hogy Mária, Jézus anyja ott lett volna a keresztnél. Az én 21. századi ízlésem szerint így is kissé modortalan hogy Máriát nem nevezi Jézus anyának.

De elemezzük itt ki a négy evangélium eltérő listáját a keresztnél jelenlévő asszonyokról.

Márk szerint:

„Valának pedig asszonyok is, a kik távolról nézik vala, a kik között vala Mária Magdaléna, és Mária, a kis Jakabnak és Józsénak anyja, és Salomé“ (Mk 15:40)

Ha mármost a fentebbi Fülöp Evangéliuma idézet alapján Mária Magdolnát a hitvesének tekintem, Mária, a kis Jakabnak és Józsénak anyját édesanyjának Salomé pedig a húga akkor a hitves, anya, húga egy teljesen logikus és érthető hármast alkotna.

Máté megfelelő igeverse:

„Ezek közt volt Mária Magdaléna, és Mária a Jakab és Józse anyja, és a Zebedeus fiainak anyja.“ (Mt 27:56)

Mivel a harmadik helyen itt Salomé helyett a Zebedeus fiainak anyja áll sokan azt vonják le belőle, hogy a Zebedeus fiainak anyját Saloménak nevezték. Bár nem tudom kizárni, hogy tényleg így hívták volna, hisz semmi más információnk nincs ezzel kapcsolatban, de számomra ez a bizonyítás nem meríti ki a szükséges és elégségség fogalmát.

Lukács megfelelő igeverse semleges:

„Az ő ismerősei pedig mind, és az asszonyok, a kik Galileából követék őt, távol állának, nézván ezeket.“ (Lk 23:49) ezért egy másik igeverset kell idevegyek:

„Valának pedig Mária Magdaléna, és Johanna, és a Jakab anyja Mária, és egyéb asszonyok ő velők, a kik ezeket mondák az apostoloknak.“ (Lk 24:10)

Csak feltételezni tudom, hogy az itt belépő új szereplő Johanna azonos a Lukács által említett:

„És Johanna, Khúzának, a Heródes gondviselőjének felesége, és Zsuzsánna, és sok más asszony, kik az ő vagyonukból szolgálnak néki.“ (Lk 8:3)

A talán legtöbbször átszerkesztett evangélium a szeretett tanítvány evangéliumában így áll:

„A Jézus keresztye alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére; Mária, a Kleopás felesége, és Mária Magdaléna.“ (Jn 19:25)

Ha megengedem magamnak egy gyanú megfogalmazását, vagyis tartok tőle hogy az „anyjának“ egy utólagos kiigazgatás, akkor itt is megkapjuk a Márki hármast kiegészítve a fent említett nagynénjével.

Talán itt az ideje, hogy felhívjam arra a figyelmet: a Jézus halálát követő első századok görög szövegei nemcsak hogy veszőt, pontos veszőt de még szóközöket sem használtak, valamint csak nagybetűkkel írtak. Emiatt az általam különállóként kezelt „az ő anyjának nőtestvére“ és „Mária, a Kleopás felesége“ sokaknál egy személyt jelent.

Hack Márta is bele esik abba a csapdába, hogy az Alfeust és Kleopást megpróbálja egybemosni.

Kitaposott utakon jár hisz már Szent Jeromos (347-420) 383-ban írt „Az áldott Mária örök szüzessége“ ezt tartalmazza:

„Senki sem kételkedik abba, hogy két apostol is a Jakab nevet viselte, Jakab, a Zebedeus fia és Jakab, Alfeus fia. (...) Az egyetlen következtetés az, hogy az a Mária, akit Kisebb Jakab anyjaként írnak le, Alfeus felesége és Mária, az Úr anyjának nővére volt, akit János evangélista, Kleopás Máriájának nevez, akár apja, akár rokona, akár más okból.“
(Az áldott Mária örök szüzessége 15) (angolból szabadon)

Jeromos nevetségessé teszi magát azzal, hogy megalkot egy Máriát, Mária a Jézus anyja nővéreként, s miközben ezzel radikálisan szembemegy Jakab protoevangéliumával, mely Jézus anyát mint Anna és Joachim kései elsőszülöttjeként mutatja be, arra sem ad semmilyen magyarázatot, hogyan is fordulhat az elő, hogy egy családban két testvér ugyanazon a néven szerepeljen. De ezt a képzeletbeli Máriát többférjűvé is teszi, állítva, hogy Alfeus és Kleopás neje is. Teszi mindezt csak azért, hogy egy téveszmét az örök szüzesség dogmáját igazolja. Amit Epiphániosz az előző házasságból való gyerekekkel, azt Jeromos unokatestvérekkel akar magyarázni.

]

(Las Vegas, 2025.03.02)

(Utolsó módosítás: 2025.06.01)

Rövidítések:

EE = Euszebiosz: Egyháztörténete

IE = Iréneusz: Eretnekség Ellen